

MUISTIO/MA

31.10.2014

KVANK Työn ja päivätoiminnan valiokunta

Aika: Maanantai 27.10.2014 klo 10.03–15.33

Paikka: Kehitysvammaliitto, Viljatie 4 A, 00700 Helsinki

Läsnä-/poissaolijat:

Organisaatio	Varsinainen jäsen				Varajäsen			
	Sukunimi	Etunimi	Läsnä	Poissa	Sukunimi	Etunimi	Läsnä	Poissa
Aspa Palvelut Oy	Wallendahl	Sirpa	X					
Aspa-säätiö	Rajaniemi	Katja		X	Lintinen	Milka		X
Aula-työkoti	Kullberg	Maria	X		Mänttari	Saija		X
Autismi- ja Aspergerliitto	Siiskonen	Katriina		X	Koukonen	Kati		X
Autismisäätiö	Ulander	Ritva		X	Ekman	Hanna	X	
Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä	Mäki-Torkko	Marjut		X				
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri Eksote	Ikäheimonen	Anne	X					
Eteva kuntayhtymä	Hento	Merja	X		Repo	Laura-Kaisa		X
Förbundet De Utvecklingsstördas Vål FDUV	Avellan	Monica		X	Mäenpää	Marita	X	
Helsingin kaupunki	Pohjanheimo-Vihavainen	Elisabeth	X		Rajamaa	Lila		X
Helsingin Kehitysvammaatuki 57 ry	Milonoff	Seija	X					
Hämeenlinnan seudun työvalmennussäätiö Luotsi	Leino	Terttu		X	Vanhatalo	Eija		X
Joensuun kaupunki	Malinen	Tuula	X		Tiainen	Ulla	X	
Jyväskylän kaupunki	Vejjalainen	Reijo		X				
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö	Hänninen	Katri	X					
Kehitysvammaisten Tukiliitto	Vuorenpää	Kari	X		Salmela	Sanna		X
Kehitysvammaliitto	Ahlstén	Marika	X		Kairi	Tea	X	
Keski-Suomen Vammaispalvelusäätiö	Luoma-aho	Sari		X				
Kolpeneen palvelukeskuksen kuntayhtymä	Mustonen-Juopperi	Merja	X		Uusitalo	Anita		X
Kouvolan kaupunki	Rinkinen	Pertti	X					
KVPS Tukena Oy	Hyvärinen	Minna		X	Sulonen	Jyrki	X	
Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä Carea	Pesu	Timo		X				
Kärkulla samkommun	Grönroos	Marina	X		Söderbacka	Gunveig	X	
Lahden kaupunki	Antikainen	Elina		X	Tainala	Päivi		X

Laptuote-säätiö	Gardemeister	Anna-Kaarina	X		Lehikoinen	Arja		X
Me Itse ry	Osara	Jaana	X					
Nuorten Ystävät -palvelut Oy	Ruonakangas	Santra	X					
Omaisten edustaja	Sillanpää	Jarmo		X	Lehtonen	Veijo	X	
OmaPolku ry	Myllylä	Anne	X		Rantanen	Valtteri		X
Parik-säätiö	Raitio	Juha	X		Sievinen	Taija		X
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	Saranpää	Tarja	X		Borenius	Jyrki		X
Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä	Tarkkonen	Jaana	X					
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri	Lauri-Hettula	Päivi		X	Laitinen	Pentti		X
Rinnekoti-Säätiö	Granö	Sirpa	X		Rimpiläinen	Maija		X
Sotek-säätiö	Ceder-Lund	Raili		X				
Steg för Steg	Bergholm	Jonas		X				
Tampereen kaupunki	Ruuska	Tuire		X	Räsänen	Marjaana		X
Turun kaupunki	Kiiski	Kaisa		X	Lehtonen	Anita	X	
Työnantajasektorin edustaja	Liimatta	Jari		X				
Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymä/Kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskus	Valtonen	Pirjo	X		Koski	Tiina	X	
Muut osallistujat								
KVPS Tukena Oy	Vainio	Elina	X					
Tulkki			X					
Tulkki			X					

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Timo Pesu oli estynyt osallistumasta kokoukseen. Puheenjohtajaa sijaistamaan valittiin vaikuttamistoiminnan esimies Kari Vuorenpää Kehitysvammaisten Tukiliitosta.

Sijaispuheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.03.

2. Kokouksen asialistan hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin sellaisenaan.

3. Läsnäolijat

Läsnä- ja poissaolijat todettiin yllä olevan listan mukaisesti.

4. Edellisen kokouksen muistion tarkistaminen

Edellisen kokouksen muistioon ei ollut huomautettavaa tai korjattavaa.

5. Ajankohtaiset kuulumiset valiokunnan jäsenten parista ja "maailmalta"

Ks. muistion liite 1.

6. Laatukriteerityöryhmän tilannekatsaus

Vaikuttamistoiminnan esimies Kari Vuorenpää, Kehitysvammaisten Tukiliitto ja muu laatukriteerityöryhmä

Ks. muistion liite 1.

Keskustelu:

- Laatukriteereihin sisällytetään sekä palvelun käyttäjän että palvelun tuottajan näkökulma
- Laatukriteerien jalkauttaminen kuntien ja palveluntuottajien pariin: miten saadaan "osumaan ja uppoamaan" niille toimijoille ja ihmisille, joille laatukriteerit on tarkoitettu? Tätä on itse kunkin KVANK-toimijan syytä pohtia jo hyvissä ajoin.
- Ovatko TEOS ja laatukriteerit samaa vai eri asiaa? → TEOS-työryhmä on hahmotellut tulevaa säädöspohjaa. Säädöspohja asettaa toiminnan reunaehdot, mutta säädösten lisäksi tarvitaan laatukriteerejä, joiden avulla palvelun järjestäjät ja tuottajat voivat muokata toimintaa.
- Laatukriteeriluonnos toimitetaan koko valiokunnalle etukäteen tutustuttavaksi ennen käsittelykokousta (ks. kohta 8).
- Laatukriteerityöryhmän viimeisimmät kokousmuistiot löytyvät KVANK:n nettisivuilta: <http://www.kvank.fi/muistiot/>. Aiemmat kokousmuistiot löytyvät myös: <http://www.kvank.fi/muistiot/aiemmat-muistiot/>.

7. Valiokunnan puheenjohtajan ja sihteerin valinta

Puheenjohtaja Timo Pesu ilmoitti KVANK vuosikokouksen 2014 yhteydessä luopuvansa työn ja päivätoiminnan valiokunnan puheenjohtajuudesta. Uudeksi puheenjohtajaksi on kokouskutsun lähettämiseen mennessä ehdotettu kolmea eri henkilöä. Heistä kaksi on ilmoittanut, että eivät ole käytettävissä tehtävään. Puheenjohtajaehdokkaista suostumuksensa on antanut muuttovalmentaja Pirjo Valtonen Varsinais-Suomen erityishuoltoapiirin Kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskuksesta. Sihteeriksi on ehdotettu erityissuunnittelija Marika AhlSténia Kehitysvammaliitosta, joka on käytettävissä tehtävään.

Keskustelu:

- Kannatetaan ehdotusta.

Päätös:

- Kehittämiskoordinaattori Pirjo Valtonen Varsinais-Suomen erityishuoltoapiirin Kehitysvamma-alan tuki- ja osaamiskeskuksesta valittiin KVANK työn ja päivätoiminnan valiokunnan puheenjohtajaksi.
- Erityissuunnittelija Marika AhlStén Kehitysvammaliitosta valittiin KVANK työn ja päivätoiminnan valiokunnan sihteeriksi.

Uusi puheenjohtaja Pirjo Valtonen siirtyi johtamaan puhetta.

Pirjo kiitti saamastaan luottamuksesta. Lisäksi Pirjo kiitti Timo Pesua tähänastisesta panoksesta valiokunnan alkuvuosien puheenjohtajana sekä kiitti sihteerinä sihteeripanoksesta. Pirjo korosti, että laatukriteerit koetaan kentällä tärkeiksi, ja että valmiiden laatukri-

teerien jalkauttaminen on tärkeää, jotta iso tehty työ ei jää puolitiehen. Lisäksi Pirjo muistutti, että valiokunta on antanut ison panoksen TEOS-työryhmään, ja että valiokunta on myös tullut työryhmän työskentelyssä kuulluksi. Valiokunnan osalta on syytä pohtia, miten koko porukka voi kokea osallistuvansa ja hyötyvänsä yhteisestä työskentelystä. Pirjo heittäkin haastetta valiokunnan jäsenille: miten haluatte yhteisesti työskennellä?

8. Seuraavien kokousten ajankohdat, paikat ja sisällöt

- Kokousten määrä ja rytmitys 2015
- Kokouspaikat
- Kokouspäivien haarukointi
- Sisältöehdotukset

Keskustelu:

- Aikataulusta
 - Kuinka pitkään valiokunnan työskentelyn on määrä jatkaa? → Asia on täysin meistä itsestämme kiinni – kukaan muu sitä ei määrittele. Esim. laatukriteerien jalkauttaminen sellaista työtä, jota valiokunnan on hyvä tehdä.
 - Todettiin, että pidetään jatkossakin 3–4 kokousta vuodessa, tilanteen mukaan eli ajankohtaisten/työn alla olevien asioiden aikataulun edellyttämällä ja mahdollistamalla tavalla.
- Kokouspaikoista
 - Helsinki ja Kehitysvammaliitto koetaan hyvänä kokouspaikkana. Kuitenkin halutaan pitää mahdollisena myös se, että toisinaan kokoonnutaan jossain muulla paikkakunnalla paikalliseen toimijaan ja toimintoihin tutustuen.
- Kokoussisällöistä/valiokunnan työskentelysisällöistä:
 - Pitkään aikaan ei ole ollut valtakunnallista verkostoa, valiokunnalle on tarvetta.
 - Kun ajatellaan, mitä muutoksia lainsäädännössä on tulossa, valiokunta on tosi tärkeä foorumi pohtia sitä, mitä muutokset tarkoittavat käytännössä. Miten pystymme ottamaan uusista laeista kaiken tiedon irti? Tulevien lakien esittelyä toivotaan.
 - Yrittäjä- ja osuustoimintakehittelyt (esim. Pellervo-instituutti: osuuskunta-toiminnan kehittäminen)
 - Laatukriteerit
 - Palvelujen hankinnat, kilpailutus
 - Mikä ajaa kuntia siihen, että toteutetaan palvelua, joka ei vastaa käyttäjien toiveita, tarpeita, laatuodotuksia? (→ hankintakäytännöt, säästöt...?) Mitkä ovat keskeiset ongelmakohdat sille, että työ- ja päivätoiminta ei tyydytä palvelujen käyttäjiä?
- Kokoustekniikasta:
 - Nettikokousmahdollisuutta toivottiin jälleen. Suurimpana teknisenä haasteena valiokunnan nettikokoukselle lienee suuren väkijoukon kuuluvuus nettiyhteyden päässä kokousta seuraaville ja toisin päin. Lisäksi pohdittiin kuvayhteyden asettamia rajoituksia: mitä enemmän väkeä on linjoilla kuvayhteyden kanssa, sitä enemmän yhteys pätkee – ratkaisuna voi olla se, että kuvayhteyttä käyttävät vain ne henkilöt, jotka tarvitsevat tulkkia. Valiokunnan jäsenillä on käytössä eri nettikokousohjelmistoja, ja niiden käytöstä on sekä hyviä kokemuksia että kokemuksia haasteellisista tilanteista.
 - Todettiin, että nettikokoustaminen vaatii paljon puheenjohtajalta, jotta puheenvuoroja käytetään maltillisessa järjestyksessä siten, että keskustelun seuraaminen on netin kautta mahdollista. Ratkaisuna irtomikki tai kom-

- menttien toistaminen.
- o Nettikokoustaminen näin isolla joukolla vaatii erilaisia järjestelyjä kuin normaali paikan päällä pidettävä kokous.
- o Selvitellään, miten netin kautta seuraaminen voitaisiin järjestää.

Seuraavat kokoukset:

- **3.2.2015 klo 10-16, Kehitysvammaliitto**
 - o Valas-työryhmän kuulumiset (Susanna Hintsala, KVL? Sirkka Sivula, KVTL? Jutta Keski-Korhonen, KVTL?)
 - o Hankinnat, kilpailuttaminen (Timo Pesu? Markku Virkamäki?)
 - o Mitkä ovat keskeiset ongelmakohdat sille, että työ- ja päivätoiminta ei tyydytä palvelujen käyttäjiä?
 - Katri Hänninen, Kehitysvammaisten Palvelusäätiö + työryhmä suunnittelevat **webropol-kyselyä, jolla näitä ongelma-kohtia kartoitettaisiin. Työryhmä kokoontuu ma 10.11. klo 9-13 Kehitysvammaisten Palvelusäätiössä Tampereella, os. Rautatienkatu 10. Jos haluat mukaan, ilmoittaudu Kattrille: [kat-ri.hanninen@kvps.fi](mailto:katri.hanninen@kvps.fi).**
- **3.6.2015 klo 10-16, Kehitysvammaliitto**
 - o Laatu-kriteerien yhteinen käsittely

9. Muut asiat

Ks. muistion liite 1.

10. Kehitysvammaisten ihmisten työllisyystilanne 2013-2014

Tutkija Hannu Vesala, Kehitysvammaliitto

Ks. Hannun diat: muistion liite 1.

Keskustelu:

- Yksi syy, miksi asiakkailta ei ole kysytty: ehkä pidetään niin ilmeisenä, että henkilöstä ei ole työllistymään palkkatyöhön, että ei siksi kysytä.
- Osa asiakkaista sanoo, että he eivät oikeasti tiedä – siksi heidän pitäisi päästä tutustumaan, kokeilemaan, miten muuten voisivat ottaa kantaa omaan työllistymiseensä! Työllistymiseen liittyy myös pelkoja.
- Jos henkilöllä ei ole kokemusta ja tietoa työllistymisestä ja lisäksi omaiset vastustavat asiaa – tämä tekee henkilölle vieläkin vaikeammaksi ajatella asiaa ja ilmaista siitä oma näkemysensä.
- Ansaintaraja on matala → monet laskevat sitä, että jos saa täyden työosuusrahan 12 euroa päivässä + avotyötoimintapaikasta ilmainen lounas → rahallinen hyöty voi jäädä pieneksi. Lisäksi koetaan, että avotyötoiminta antaa vapaammin mahdollisuuden sopia vapaapäivistä jne. – palkkatyössä vaaditaan enemmän. Pitäisi olla ”liukumamalli”: kun palkka nousee, eläke pienenee.
 - o Eveliina Pöyhönen, STM: Osatyökykyiset työssä -ohjelman säädösmuutostarpeiden ja palvelujen arvioinnin yhteydessä (raportti: <http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/-/julkaisu/1870026>) todettiin, että ns. lineaarisen mallin käyttöönottoa tulee selvittää: sosiaaliturva vähenisi sitä mukaa kuin palkka kasvaisi. Asia vaatii suurehkoja valmisteluja ja muutoksia Kelan järjestelmiin. Siksi asia on päätetty kytkeä suureen eläkeuudistukseen (2017). Vuoden 2015 aikana selvitetään mallin mahdollisuuk-

sia.

11. TEOS-työryhmän tulosten esittely

Sosiaalineuvos Eveliina Pöyhönen, Sosiaali- ja terveysministeriö

Ks. Eveliinan diat: muistion liite 1.

Keskustelu:

- TE-hallinnossa palvelut pyritään painottamaan henkilöille, joilla ainoa ongelma on työpaikan puuttuminen. Muu väki ohjataan helposti TYP:n piiriin, josta edelleen helposti kuntouttavaan työtoimintaan. Onko siis edes teoriassa mahdollista, että TE-hallinto pystyisi ottamaan tällaisen vastuun kuin TEOS esittää? TEOS-raportti on huikean hieno agenda, mutta tuntuu tässä hetkessä mahdottomalta.
 - Eveliina Pöyhönen (jatkossa EP): TEM on samoilla linjoilla työryhmän kanssa, että näin edetään. TYP-laki tulee ensi vuonna voimaan → siinä huomioidaan myös tämä porukka. Edellyttää, että TE-hallinto muuttaa toimintatapojaan ja kohdentaa resursseja – nykytilanteessa TEOS-hahmotelma ei toimisi. Täytyy saada päättäjät ymmärtämään, että ihmiset tarvitsevat tukea myös julkisessa työvoimapaikassa. Sosiaalitoimen ja TE-toimen yhdessä toimiminen on tähän avain. Tarkoitus on siirtyä siitä, että sosiaalihuolto tuottaa omia (työllistymis)palveluita siihen, että sosiaalihuolto tukee ihmisiä hyödyntämään (työllistymisen) yleispalveluja eli TE-hallintoa.
- Missä ja kenen toimesta on tarkoitus selvittää toimintakykyä? Kuntoutussuunnitelma välineenä, laaja-alainen työryhmä?
 - EP: Sosiaalityöntekijällä on laaja-alainen koulutus ja osaaminen. Voidaan keskustella TE-hallinnon ja Kelan kanssa ja terveydenhuollon kanssa: mikä ihmisen tilanne on, kykenisikö menemään työelämään vai ei.
- EP: TEOS-esityksessä on pyritty siihen, että osallisuutta edistävissä toiminnassakin suuntauduttaisiin enemmän ympäröivään yhteiskuntaan, esim. vapaaehtoistoiminnan kautta.
- EP: Työmarkkinajärjestöillä on iso intressi siihen, miten palkattoman työn tekemisestä säädetään.
- Miten arvioidaan, estävätkö matkakustannukset tosiasiallisesti osallistumisen?
 - EP: Sosiaalityössä kokemusta siitä, miten arvioidaan ihmisen taloudellista tilannetta. TEOS esittää, että matkakustannukset korvataan toimeentulotuesta, koska sosiaaliturvajärjestelmämme ei tällä hetkellä taivu siihen, että korvaukset voitaisiin "leipoa" sisään esim. eläkejärjestelmään. Kulukorvaus maksetaan työkyvyttömyysetuudella oleville henkilöille kunnan toimesta.
- 9 euron kulukorvausta ei siis makseta osallisuutta edistävään toimintaan osallistumisesta?
 - EP. Ei. Kulukorvauksella pyritään kannustamaan ihmisiä pyrkimään työelämään.
- Tämä on dramaattinen muutos. Käytännön työn järjestelyssä, yhteistyökuvioissa yms. paljon tehtävää. TEOS-esitys kyllä vaikuttaisi selkeyttävän kenttää, mutta heittää paljon kysymyksiäkin.
 - EP: Toimeenpanon tukeminen on keskeisessä roolissa: koulutus, opasmateriaali...
- Asiakkaan oman näkemyksen omasta työllistymisestään tulee olla fokuksessa.
 - EP: Hallituksen esitysluonnokseen on kirjattu asiakkaan osallistuminen palvelun suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

- Työosuusrahan muuttuminen kulukorvaukseksi tulee aiheuttamaan kuohuntaa.
 - EP: Varaudun otsikoihin "STM estää työllistymistä"... ;)
- Jos on osallisuutta edistävässä toiminnassa, se ei tarkoita, että olisi siinä loppuelämänsä. Onko määritelty, mitä osallisuutta edistävä toiminta on? Mitkä ovat kriteerit osallisuuden edistämisessä?
 - EP: Tavoitellista, suunnitelmallista toimintaa, jotta asiakkaan sosiaalinen toimintakyky ja osallisuus edistyy/pidetään yllä. Mahdollisuudet elämänhallintaan, yhteisöissä toimimiseen, sosiaalisiin vuorovaikutussuhteisiin. Asiakkaan näkemys: mikä auttaa häntä kokemaan itsensä osalliseksi. Täytyy olla laaja skaala – siksi raportissa ei luetella, mitä toimintoja voi olla.
- Onko muutosehdotusta mahdollista arvioida kustannusten näkökulmasta?
 - EP: On arvioitu, ks. TEOS-raportin liite 2. Säästää kuntien kustannuksia ja nostaa valtion kustannuksia. Jatkovalmistelussa selviää, joudutaanko uudistus lopulta toteuttamaan kustannusneutraalisti – silloin ehdotuksia joudutaan miettimään uudestaan.
- TE-hallinnossa tarvitaan isoja muutoksia, jotta ehdotettu malli onnistuu. TE-palveluiden tietämys vammaisten ihmisten työllistämisen tukemisestä on todella vähäinen.
 - EP: Niin kauan kuin esim. kehitysvammaiset henkilöt eivät ole TE-hallinnossa asiakkaina, osaamistakaan ei kerry.
- Kun työelämävalmiuksien edistämisen selvittelyjakso on käyty läpi, mihin ihmiset menevät sen jälkeen odottamaan työllistymistä? Sinnekö, jossa ei makseta 9 euroa päivässä?
 - EP: Arviointijakson tarkoitus on toimia pohjana asiakassuunnitelmalle. Tarkoituksena on, että ihmiselle tarjotaan sitä palvelua, joka parhaiten vastaa hänen tilannettaan. Joihinkin palveluihin ei pääse sormia napsauttamalla.
- TE-hallinnon palvelut ovat harkinnanvaraisia. Miten tämä sopii TEOS-malliin?
 - EP: TE-hallinto toimii tarvelähtöisesti. Sosiaalihuolto tulee mukaan yhdessä arvioimaan asiakkaan palvelutarvetta.
- Työelämävalmiuksia edistävässä sosiaalisessa kuntoutuksessa työtoimintajakso enintään 3 kk, kun kyse yrityksistä – entä kunnissa, jonne suuri osa avotyötoiminnassa olijoista on sijoitettu?
 - EP: Työryhmässä ei löytynyt enemmistön halua säädellä tämän tarkemmin ilman ansiotarkoitusta tehtävistä työtehtävistä silloin kun niitä tehdään julkisella sektorilla. Jatkovalmistelussa pitänee vielä miettiä, tarvitaanko määräaikoja myös julkisella sektorilla toteutettaviin ilman ansiotarkoitusta tehtäviin työtehtäviin.
- Työhönvalmennusta ei sanana löydy TEOS-raportista. Sisältyykö se kuitenkin "rivien väleihin"?
 - EP: Esitys ei sulje sitä pois. Työelämävalmiuksia voidaan edistää yksilö- tai ryhmävalmennuksella, jolloin yksilövalmennus voisi olla myös työhönvalmennusta.
- Pitäisikö työhönvalmentajan olla koulutukseltaan sosiaalityöntekijä, kun TEOS korostaa sosiaalista kuntoutusta?
 - EP: TEOS-laki olisi sosiaalihuoltolain alainen erityislaki. Tulevassa sosiaalihuoltolaissa säädetään sosiaalisesta kuntoutuksesta. Tässä laissa siitä ei siksi ole säädetty yhtä tarkasti. Lähtökohta olisi, että henkilöstö olisi sosiaalihuollon ammattihenkilöstöä.
- Alihankintatyön rooli toimintakeskuksissa: voiko edelleen teettää alihankintatöitä ja jos, niin millä edellytyksillä?
 - EP: Alihankintatöitä saa tehdä, jos edellytykset täyttyvät (vrt. muistion liite

1, dia nro 61). TEOS-lailla tavoitellaan ihmisille oikeudenmukaista kohtelua ja selkeyttä siihen, milloin pitää maksaa palkka ja milloin ei: jos ihminen tekee tuottavaa työtä, hänelle pitää maksaa palkka. Tiedetään, että on isoja toimijoita, jotka toimivat tällä hetkellä toisin.

- Kunnat siis saisivat jatkossakin pitää ihmisiä avotyötoiminnassa – entä yhdistykset?
 - EP: Edellytykset koskevat elinkeinotoimintaa harjoittavia toimijoita. Jos ilman ansaintatarkoituksia tehtäviä työtehtäviä tehdään yrityksissä, sen pitää olla määräaikaista. Yleishyödyllisessä toiminnassa tilanne on toinen. Työryhmässä oli paljon äänenpainoja siitä, että toiminta yrityksissä pitäisi kieltää kokonaan – lopputulos on siis kompromissi.
- Jos tulevaisuudessa on edelleen jonkinlaisia toimintakeskuksia, onko siis olemassa 2 eri toimintaa: työelämävalmiuksia edistävä toiminta, jossa tehdään erilaisia tehtäviä, joista saa kulukorvauksen sekä toisaalta osallisuutta tukeva toiminta, jossa voi myös tehdä työtehtäviä mutta siitä ei saa korvausta. Voiko tämä johtaa siihen?
 - EP: Silloin palveluilla pitää olla ihan eri tavoitteet. Eri ryhmät eivät voi vuositolkulla tehdä samoja tehtäviä.
- 3 kk:n jakson taka-ajatuksena on siis se, että henkilö työllistyisi yritykseen palkkatyöhön?
 - EP: Tätä tällä juuri haetaan.
- Henkilö on ollut vuosikaudet avotyötoiminnassa yrityksessä, joka ei halua palkata henkilöä työsuhteeseen. Silti on arvioitu, että on asiakkaan edun mukaista jäädä sinne avotyötoimintaan. Tuleeko nyt siis raja vastaan?
 - EP: Ehdotus sisältää yleisen vuoden mittaisen siirtymäajan.
- Oliko työryhmässä puhetta työpankkiyritysten bonusjärjestelmästä?
 - EP: Työpankkikokeilu on kokeilu. Tällä hetkellä mietitään, mitä jatkon kanssa tehdään – kokeilu jatkuu vuoden 2015 loppuun asti. Ehkä työpankit ja sosiaalisten yritysten lainsäädännön uudistaminen linkitetään? Mahdollisessa TEOS-jatkovalmistelussa huomioidaan mahdolliset työpankipäätökset. Työpankeissa on samaa problematiikkaa kuin sosiaalisten yritysten kohdalla: liiketoiminnan ja sosiaalisen työllistämisen yhdistäminen on haasteellista.
- Tehdäänkö työelämävalmiuksia edistävän toiminnan palvelusuunnitelmat yhteisesti sosiaalitoimen ja TE-hallinnon kesken?
 - EP: Yhdessä. Lakijulkisesta työvoimapalvelusta edellyttää suunnitelmien tarkistamista 6 kk:n välein. Osallisuutta edistävässä toiminnassakin pitää säännöllisesti tarkistaa, voisiko ihminen siirtyä työelämävalmiuksia edistävään toimintaan.
- Miten TEOS-työryhmässä käsiteltiin päivätoimintaa/päiväaikaista toimintaa? TEOS-työryhmä vs. Valas-työryhmä?
 - EP: Alun perin oli ajatuksena, että kaikki päiväaikainen toiminta säädettäisiin TEOS-lain kautta, siis myös vaikeimmin vammaisten henkilöiden toiminta. Kunnat ja jotkin vammaisjärjestöt olivat kuitenkin huolissaan siitä, miten tällä tavalla onnistuttaisiin turvaamaan kaikkein vaikeimmin vammaisten henkilöiden asema. Tämän perusteella päädyttiin siihen, että kaikista vahvinta tukea tarvitsevat henkilöt olisivat Valas-lain mukaisessa mielekkäässä päiväaikaisessa toiminnassa. TEOS-laki ja Valas-laki tulisivat voimaan samaan aikaan, joten jatkovalmistelua voidaan sovittaa aikataulullisesti yhteen. Katsotaan, mitä asialle tapahtuu jatkovalmistelun aikana.
- Vaikeimmin vammaisenkin henkilö voi saada jotakin siitä, että voi seurata vähemmän tukea tarvitsevien toimintaa.
 - EP: Jos Valas-ryhmä niin haluaa, he voivat ottaa sen kannan, että päiväaikainen toiminta tulisi toteuttaa TEOS-lain kautta.

- Valas 16 § ohjaus ja valmennus -pykälään on alustavasti pohdittu työhönvalmennuksen sisällyttämistä ns. viimeisenä perälautana siltä varalta, että asia ei riittävästi selviä TEOS-lain "rivien välistä".
 - EP: Palvelujen sisällöt on tarkoituksella jätetty väljiksi, jotta erilaisia asioita voitaisiin kehittää ja kokeilla asiakkaan tarpeen mukaan. Työhönvalmennus ei ole mahdotonta tämän lain puitteissa. Mutta koska päätarkoituksena on, että selkeytetään eri toimijoiden välistä vastuuta, työhönvalmennusta ei haluttu laittaa TEOS-lakiin näkyviin. Erillisten palvelujen nimien laittaminen ei olisi enää sopinut kokonaisuuteen. Koulutus ja muu lain toimeenpanon ohjaus on tässäkin tarpeen. STM:n ohjausvalta kasvaa sote-lain myötä, jolloin ministeriö pääsee paremmin ohjaamaan sitä, miten palvelut tulee järjestää sote-alueen kunnissa ja kuntayhtymissä.
- Mikä on työryhmän ajatus siitä, miten homma edistyy tästä eteenpäin?
 - EP: Ollaan positiivisella mielellä sen suhteen, että valmistelu tästä etenee. Ministeri Huovinen suhtautui asiaan erittäin positiivisesti ja piti työryhmän ajatuksia hyvänä aloitteena luvaten viedä asiaa eteenpäin. Jatko riippuu seuraavien eduskuntavaalien tuloksesta ja siitä, ketkä ovat seuraavassa hallituksessa. Mutta näinä aikoina osallisuuden ja työllisyyden tukeminen eivät varmastikaan katoa asialistoilta!
- Onko tulossa lausuntokierros?
 - EP: suunnitelmissa on ollut lausuntokierroksen järjestäminen, mutta asiaa ei vielä ole suunniteltu tarkemmin, koska loppuraportti vasta luovutettiin ministerille. Pohdinnassa on, että odotetaan vaaleja, jotta nähdään, eteneekö TEOS-jatkovalmistelu, vai laitetaan jo sitä ennen lausuntokierrokselle.
- Miten rajataan, kuka saa palveluita?
 - EP: Lähtökohtana, että TEOS-lain työelämävalmiuksia edistävän toiminnan piirissä ovat kaikki, jotka ovat heikossa työmarkkina-asemassa olevia työttömiä henkilöitä, joiden toimintakyvyn arvioidaan alentuneen vamman, sairauden, elämänhallinnan ongelmien, pitkittyneen työttömyyden tai vaikean sosiaalisen tilanteen vuoksi ja joilla tästä johtuen on merkittäviä vaikeuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille. Tämä määritelmä ei sulje vaikeimmin vammaisia pois. Osallisuutta edistävän toiminnan piirissä heikossa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt, joiden tavoitteena ei henkilön kokonaistilanteen huomioon ottaen sekä sosiaalitoimen ja henkilön yhdessä tekemän arvion perusteella sillä hetkellä ole työllistyminen avoimille työmarkkinoille ja jotka tarvitsevat erityistä tukea sosiaalisen toimintakyvynsä ja osallisuutensa edistämiseksi tai ylläpitämiseksi, jotta mahdollisuudet elämänhallintaan, yhteisöissä toimimiseen ja sosiaalisiin vuorovaikutussuhteisiin toteutuvat. Tämäkään määritelmä ei sulje vaikeimmin vammaisia pois. Jos sekä TEOS-laki että Valas-laki etenevät uuden hallituksen toimesta, sitten katsotaan, miten asiat parhaiten toteutetaan näiden lakien kesken.
- Sanoilla on merkitystä: TEOS: "osallisuutta edistävä sosiaalinen kuntoutus" vs. Valas: "mielekkäs päiväaikainen toiminta". Vammaisjärjestöjen kesken pohdittu, eikä vaikeimmin vammaisilla ole oikeutta osallisuuteen, vaan ainoastaan päiväaikaiseen toimintaan...
- Määrittääkö TEOS sitä, millainen koulutustausta työntekijöillä pitää olla erityisesti työelämävalmiuksia edistävässä toiminnassa (kun sosiaalinen kuntoutus on vahvasti määritetty sosiaalityön kautta)? Esimerkiksi eräs työhönvalmentajamme on metsäalan insinööri... Sosiaalialan koulutus ei välttämättä edes ole työhönvalmentajan työssä paras koulutustausta.
 - EP: Henkilöiltä, jotka tukevat työtehtävien tekemisessä ei voida edellyttää

sosiaalialan koulutusta. Mutta heidän, jotka antavat sosiaalihuollon tukea, pitäisi olla sosiaalihuollon ammattilaisia. Sosiaalihuoltolaki on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä, eikä vielä siis tiedetä, mitkä sanat/määritelmät uudessa sosiaalihuoltolaissa lopulta tulevat olemaan.

- Jos vaikeavammaisten päivätoiminta on eri lain alla eli Valas-laissa, muodostuuko siitä pussinperä, josta ei pääse nousemaan esim. osallisuutta tukevaan toimintaan? Siirtymä voi olla vaikea. TEOS-raportissa lähtökohtana on tarve, ei diagnoosi. Eri vammaryhmien edustajilla on erilaisia näkemyksiä siitä, onko Valas-laki hyvä vai huono - on esimerkiksi pelkoa subjektiivisten oikeuksien rapautumisesta. Millaiseksi on ajateltu siirtymä, ponnistaminen mielekkäästä päiväaikaisesta toiminnasta kohti TEOS-toimintoja? Vaikka vaikeimmin vammaisten toimintakin olisi TEOS-laissa, eihän se tulisi TE-hallinnon palveluina tuotetuksi, vaan eri hallinnonalojen yhteistyönä.

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.33.

Liite 1. Kokouksen diaesitys